

Kunnanhallituksen vastine arviointikertomuksen havaintoihin

Kuntastrategian toteutuminen

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Kunnan asukasmäärän laskun hillintä on ainoa keino säilyttää nykyinen palvelurakenne. Vaikka kunnan asukasluku on laskenut, ei se ole laskenut suhteessa niin paljon kuin lähikunnissa. Lautakunta toivoo, että säästötoimenpiteistä huolimatta kunnan maine lapsiystävällisenä ja turvallisena paikkana asua säilyisi ja myös keskimääräistä alhaisempi työttömyysaste lisäisi kunnan hyvää vetovoimaa sekä toisi uusia asukkaita.

Elävä kuntastrategia on yhdessä tekemistä, verkostotoimintaa, vuorovaikutusta ja jatkuva prosessi. Tämä edellyttää jatkuvaa arviointia ja tarvittavaa tavoitteiden ja mittareiden tarkentamista. Lautakunta totesi, että talousarviotavoitteiden toteutumisen arviointi on vaikeaa, koska tilinpäätöksessä on puutteita asetettujen tavoitteiden toteutumien arvioimisessa ja raportoinnissa. Tavoitteiden tulee olla selkeästi mitattavia, jotta niiden toteutumista voidaan arvioida ja selvittää riittävästi.

Talousarviotavoitteet tulee johtaa kuntastrategiasta ja kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi. Strategian seuranta ja arviointi on luonnollisesti sitä helpompaa mitä selkeämmin strategian toteutumista kuvaavat mittarit ja niiden tavoitetasot on määritely. Lautakunta toivoo, että tavoitteiden selkeä mitattavuus otetaan huomioon uuden strategian pohjalta laadittujen talousarviotavoitteiden mittareiden laadinnassa.

Kunnanhallituksen vastine Kuntastrategian toteutumiselle

Vuoden 2023 talousarvio ja tilinpäätös pohjautuivat 27.12.2022 kuntastrategiaan. Vuoden 2024 talousarvion laadinnassa on käytetty 27.12.2022 hyväksyttyä kuntastrategiaa. Vuoden 2024 talousarvion laadinnassa oli pyrkimys tuoda paremmin esille kuntastrategian kolme strategiatavoitetta: Hyvinvointi, elinvoima sekä vakaa ja tasapainoinen kuntatalous. Strategiasta johdetut palvelutavoitteet on otettu kuntastrategiasta kullekin toimialalle sopivimmat vaikuttavuus-/palvelutavoitteet. Varsinkin vuoden 2025 talousarvion laadinnassa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota tulosalueen tavoitteiden asettamiseen. Vuoden 2025 talousarvioon otetaan selkeämmin esiin strategiasta johdetut tavoitteet kaikilla toimialoilla. Mitattavuuteen ja seurattavuuteen ja arviointiin kiinnitetään huomiota. Joidenkin tavoitteiden mittarit esitetään tunnusluvutaulukossa.

Tilinpäätöksen lukujen arviointia

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta on tyytyväinen, että talouden tasapainottamisohjelmaa on työstetty ja toimeenpantu päätöksin hyvässä yhteistyössä luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden toimesta. Kriisiytyneessä taloudellisessa tilanteessa kuntakuvan positiivisuuden sekä hyvän yhteishengen ylläpitäminen ja yhdessä tekeminen on kunnassa elintärkeää.

Lautakunta pitää hyvänä asiana, että kunta haki ja sai harkinnanvaraista valtionosuutta.

Lautakunta havaitsi, että vaikka kunnassa on jouduttu tekemään vaikeitakin päätöksiä, vallitsee kunnassa positiivinen tulevaisuuden odotus. Edellisvuosista parantuneet tunnusluvut osoittavat, että oikeita asioita on jo tehty. Kriisiytyneen taloustilanteen myötä tulee myös kartoittaa, mitä kannattaa tuottaa itse ja mitä hankkia muualta. Yhteistyön tärkeys muiden lähialueen kuntien kanssa korostuu.

Kunnanhallituksen vastine tilinpäätöksen lukujen arvioinnista

Kriisiytyneen taloustilanteen myötä kartoitukset, kunnan itse tuottamista palveluista ja mahdollisesti ulkoistettavista palveluista aloitettiin syksyllä 2023 teettämällä konsultilla selvitys talous- hr- ja palkkahallinnon läpivalaisusta. Talousarviovuonna arviointimenettelyssä esitetyt toimenpiteet pysyvien säästöjen tavoittelussa mm. henkilöstömenoissa ei toteudu täysimääräisesti vuonna 2024 teknisellä toimialalla. Vuonna 2025 on tavoiteltu mm. kahden henkilötyövuoden vähennys talous- ja henkilöstöhallinnossa. Konsultin avulla tehty talous- ja palkkahallinnon kilpailutus jouduttiin keskeyttämään, koska markkinaehtoinen kilpailutus ei tuonut toivottua tulosta. Asiaan yritetään löytää sopivaa ratkaisua.

Tasapainottamisohjelman arviointi

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset

Lautakunta on tyytyväinen, että kunnassa oli heti aloitettu suunnittelemaan tulevaa, kun kriisiytynyt taloustilanne ja arviointimenettelyyn joutuminen oli todettu. Pienen kunnan etuna on joustavuus ja nopeus päätöksen teossa. Tasapainottamisohjelma oli laadittu ja sen toimeenpanoon liittyviä päätöksiä tehty hyvässä yhteishengessä luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden toimesta jo ennen valtiovarainministeriön arviointiryhmän selvityksiä. Tasapainottamistoimenpiteiden strategiasidonnaisuus, mitattavuus ja seuranta toteutuvat, kun tasapainottamistoimenpiteet on sisällytetty suunnittelukauden 2024-2026 talousarvioihin.

Lautakunta toteaa, että arviointikauden aikana kunnan ja kuntakonsernin tunnusluvut ovat pääosin parantuneet, vaikka tasapainottamistyön tulokset näkyvät vasta seuraavina vuosina. Lautakunta havaitsi, että taloussuunnitelma oli laadittu siten, että kunnan talous kääntyy ylijäämäiseksi ja kattaa kertyneen alijäämän taloussuunnittelukauden aikana. Tulevina vuosina tasapainottamisohjelman toteutumiseen tulee edelleen kiinnittää erityistä huomiota ja se vaatii talouskuria päätöksen teossa ja koko kuntaorganisaation vahvaa sitoutumista, yhteistyötä sekä muutoskyvykkyyttä.

Lautakunta on huolissaan kunnan henkilöstön riittävydestä ja jaksamisesta erityisesti tasapainottamisohjelman toteuttamisen (muutosneuvottelut) johdosta. Kapeasta henkilöstömitoituksesta huolimatta kunnan palvelut ovat toimineet häiriöttä. Toimintaympäristössä tapahtuneet ja tasapainottamisohjelman toteuttamisen johdosta tapahtuvat muutokset edellyttävät kuntajohdolta ja luottamushenkilöorganisaatiolta tahtoa ja taitoa huolehtia myös henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta muutostilanteissa.

Kunnanhallituksen vastine tasapainottamisohjelman arvioinnille

Vuonna 2025 on tavoiteltu mm. kahden henkilötyövuoden vähennys talous- ja henkilöstöhallinnossa, mutta tämä ei näytä toteutuvan. Asiaan yritetään löytää sopivaa ratkaisua jatkamalla selvittelyjä erilaisista vaihtoehtoista palvelujen järjestämiseksi. Ratkaisun tulisi olisi mahdollisimman kustannustehokas, jotta suunnitellut säästöt toteutuisivat. Osana ratkaisua olisi mahdollista lakkauttaa laskentasihteerin ja palkkasihteerin palvelussuhteet ja yhdistää nämä palvelusihteerin-työsuhteelle. Palvelusihteerin toimenkuvaan kuuluisi mm. palkanlaskennan ammattitehtäviä. Palvelusihteerin toimisi myös työparina talousasiantuntijan kanssa. Talousasiantuntijan tehtävät ovat hyvinkin aikataulutettuja kirjanpidon kuukauden sulun, tilinpäätöksen ja talousarvion laadinnan sekä Valtiokonttorille raportoitavien taloustietojen vuoksi (18 raporttia). Tällä hetkellä talousasiantuntijan poissaoloille ei ole sijaista. Palkka- ja taloushallinnon tehtävät olisi mahdollista hoitaa myös sopivien kumppanikuntien kesken yhteisessä palvelukeskuksessa.

Henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi on lisätty palveluita työterveyshuollossa. ePassin käyttöä on jatkettu. Kuntosali on henkilöstön käytettävissä veloitusetta. Kunnassa on otettu käyttöön yhteneväinen epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisyn toimintamalli. Työnohjausta on tarjottu ja tullaan tarjoamaan työpisteisiin tarpeen mukaan. Yhteisöllisyyden lisäämiseksi kunnanhallitus on asettanut tyhy-työryhmän kokouksessaan 13.5.2024.